

28.06.2024

Sikkerhed i højsædet: EU's Strategiske Dagsorden skifter fokus

Udkastet til den strategiske dagsorden for 2024-2029 adskiller sig fra tidligere versioner ved at lægge stor vægt på sikkerhed og konkurrenceevne. Vi har sammenlignet den nyeste udgave med tidligere.

Skrevet af

Daniel Holsting

✉ daniel@thinkeuropa.dk

Ditte Brasso Sørensen

☎ +4561101115

✉ ditte@thinkeuropa.dk

Hovedkonklusioner

- Det lækkede udkast for dagsordenen 2024-2029 indeholder et særskilt afsnit om forsvar med fokus på øgede forsvarsudgifter, styrkelse af den europæiske forsvarsindustri og fælles indkøb. Til forskel fra de tidligere dagsordner giver den aktuelle dagsorden konkrete bud på, hvordan EU styrker sin forsvarsprofil.
- Sammenlignet med tidligere dagsordner er udvidelse klart mest prominent i 2024-2029, hvor EU's udvidelse beskrives som en "geostrategisk investering i fred, sikkerhed, stabilitet og velstand"
- Økonomi og behov for finansiering fylder meget i den strategiske dagsorden for EU 2024-2029, som fokuserer på økonomisk sikkerhed. Behovet for en strategisk samtænkning af EU og nationale midler for at modgå global konkurrence var allerede en del af den Strategiske Dagsorden fra 2019-2024, men fokus på behovet for europæisk investering er styrket.
- Sundhed er tæt på fraværende i den Strategiske Dagsorden 2024-2029. Dette er i tråd med tidligere Strategiske Dagsordner, hvor sundhed i hvert fald siden 2009 har været en lav prioritet

Dette brief sammenligner den Strategiske Dagsorden 2024-2019, med de tre forrige Strategiske Dagsordner for perioderne: [2009 – 2014](#), [2014 – 2019](#), [2019 – 2024](#).^[1]

Det er EU's stats- og regeringsledere, der skal sætte retningen, formulere visionerne og sikre fremdriften i det europæiske samarbejde. Det gør de løbende, men særligt central er den Strategiske Dagsorden, som Det Europæiske Råd udgiver hvert femte år, og som skitserer de prioriteter, som EU's stats- og regeringschefer mener, EU bør have fokus på. Denne dagsorden er vigtig, fordi den giver Kommissionen et klart indtryk af, hvor staterne gerne ser, at EU bør bevæge sig hen.

Et lækket udkast for den Strategiske Dagsorden 2024-2029 viser, at beskeden fra stats- og regeringscheferne er, at EU bør arbejde for at blive "sikkert og suverænt". I sammenligning med de tidligere Strategiske Dagsordner er sikkerhedsdagordenen både blevet mere fremtrædende og bredere i og med at flere politikområder, såsom EU's udvidelse, klima, forsyning, økonomi og migration nu ses gennem en sikkerhedslinse.

Sikkerhed og forsvar

Udkastet til den strategiske dagsorden for 2024-2029 adskiller sig fra tidligere versioner ved at lægge stor vægt på **sikkerhed** og **konkurrenceevne**.

Sikkerhed har længe været en prioritet i EU's Strategiske Dagsorden, men det sikkerhedsmæssige perspektiv har varieret over tid. I 2009-2014 handlede sikkerhed i høj grad om bekæmpelse af terrorisme og grænseoverskridende kriminalitet. I 2014-2019 var det sikkerhedsmæssige fokus på migration og beskyttelse af ydre grænser, mens 2019-2024 dagsordenen fokuserer på cybersikkerhed, hybride trusler og desinformation.

I den Strategiske Dagsorden for 2024-2029 udbredes det sikkerhedsmæssige fokus. Det understreges, at EU i en "multipolær" og "hyper-kompetitativ" verden bør være parat til at anskue en lang række politiske spørgsmål gennem en sikkerhedslinse.

Forsvar fylder mere i EU's Strategiske Dagsorden for 2024-2029 end i tidligere Strategiske Dagsordner, omend forsvarspolitik også blev nævnt i de tidligere. Det figurerede første gang i perioden 2014-2019, hvor regeringslederne fokuserede på at styrke den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (CSDP) og samarbejdet med NATO. I 2019-2024 blev der lagt vægt på, at EU skulle tage større ansvar for sin egen sikkerhed og forsvar, især igennem øgede investeringer og kapacitetsudvikling. Det lækkede udkast for dagsordenen 2024-2029 indeholder et særskilt afsnit om forsvar med fokus på øgede forsvarsudgifter, styrkelse af den europæiske forsvarsindustri og fælles indkøb. Til forskel fra de tidligere dagsordner giver den aktuelle dagsorden konkrete bud på, hvordan EU styrker sin forsvarsprofil. I den sammenhæng nævnes det, at Den Europæiske Investeringsbank (EIB) kan spille en større rolle, og hvordan finansieringen skal ske gennem både offentlige og private investeringer.

EU's udvidelse

Fokus på sikkerhed og geopolitik er også tydeligt når det kommer til **udvidelse**. Sammenlignet med tidligere dagsordner er udvidelse klart mest prominent i 2024-2029, hvor EU's udvidelse beskrives som en "geostrategisk investering i fred, sikkerhed, stabilitet og velstand". I 2019-2024-versionen nævnes udvidelse ikke, mens det kun flygtigt nævnes i hhv. 2009-2014- og 2014-2019-versionerne, hvor udvidelse blev set som en måde at fremme stabilitet og demokrati i kandidatlande. **Det er således nyt at udvidelsesspørgsmålet er så centralt, og at der er kommet en så stærk geostrategisk og sikkerhedsmæssig værdi.**

Klima og energiforsyning

Fra 2009 til 2024 er **klima** i stigende grad blevet en central tematik i de Strategiske Dagsordner. Stats- og regeringschefernes fokus på klima kulminerede i perioden 2019-2024 med stor vægt på den europæiske grønne pagt og klimaneutralitet i 2050. I den nye dagsorden for 2024-2029 ser vi imidlertid et skift. Her er 2050-målsætningen fremhævet i toppen af dokumentet, men derudover er klimaspørgsmålet lagt under det generelle fokus på **konkurrenceevne**, og sammenlagt med overvejelser om den digitale omstilling. Dette understreger, at regeringslederne gerne ser, at den grønne dagsorden i højere grad er betinget af at den fremmer EU's konkurrenceevne.

EU's strategiske dagsorden for 2024-2029 fokuserer på **energiforsyning** gennem diversificering og en strategi om at reducere importafhængigheden. Tidligere dagsordner anlagde et mere økonomisk og vækstorienteret syn på forsyning, og i den optik handlede **forsyningsspørgsmålet** primært om, hvordan man kunne skaffe energi og råstoffer så billigt som muligt. Den nye dagsorden adskiller sig dermed på det forsyningsmæssige spørgsmål ved at fokusere mindre på økonomisk vækst og mere på at håndtere sårbarheder i forsyningskæder og kritisk infrastruktur for at sikre stabil og pålidelig adgang til nødvendige ressourcer.

Økonomi og konkurrenceevne

Økonomi og behov for **finansiering** fylder meget i den strategiske dagsorden for EU 2024-2029, som fokuserer på økonomisk sikkerhed. Behovet for en strategisk samtænkning af EU og nationale midler for at modgå global konkurrence var allerede en del af den Strategiske Dagsorden fra 2019-2024, men fokus på **behovet for europæisk investering** er styrket. Siden EU for første gang optog et større fælles lån i forbindelse med Covid-19 pandemien, har spørgsmålet, om hvorvidt yderligere fælles gæld kunne blive nødvendig været en del af den politiske diskussion på europæisk plan. Dog nævnes ny gæld ikke, i stedet fremhæves den mindre kontroversielle idé om at styrke EIB. Til gengæld fremhæves behovet for at indføre nye egen ressourcer (som ikke er nævnt i de tidligere), hvilket er relateret til genopretningslånet (der skal tilbagebetales med egen ressourcer). **Men at regeringslederne nu er enige om, at EU skal have flere direkte indtægter, er et markant politisk skifte, og noget der ikke findes i de tidligere Strategiske Dagsordner.**

Tilgangen til økonomi er i det hele tagen forskellig fra de tidligere strategiske dagsordner. Fx havde 2009-2014-dagsordenen et større fokus på økonomisk stabilitet i kølvandet på finanskrisen, mens 2014-2019-versionen prioriterede økonomiske strukturreformer og overholdelse af Stabilitets- og vækstpagten, og 2019-2024-udgaven kobledede økonomi til digitalisering og teknologisk udvikling. **Den nye dagsorden for 2024-2029 prioriterer økonomisk sikkerhed, suverænitæt og europæisk investeringsbehov frem for de tidligere fokus på vækst, reformer og digitalisering.**

Migration

Spørgsmålet om **migration** har været højt prioriteret i EU's strategiske dagsordner siden migrationskrisen i 2010'erne. Den Strategiske Dagsorden fra 2014-2019 anlagde et sikkerhedsmæssigt fokus på migration og beskyttelse af EU's ydre grænser. Udkastet til 2024-2029-dagsorden viderefører denne linje og har et særskilt fokus på håndtering af migration, herunder koblingen mellem geopolitik og migration i form af instrumentaliseret migration.

Sundhed

Sundhed nævnes næsten ikke. I forbindelse med Europa-Parlamentsvalget blev det tydeligt, at sundhed særligt fylder i Syd- og Østeuropa. Sundhed er dog tæt på fraværende i den Strategiske Dagsorden 2024-2029. Dette er i tråd med tidligere Strategiske Dagsordner, hvor sundhed i hvert fald siden 2009 har været en lav prioritet. I den Strategiske Dagsorden 2019-2024 nævntes sundhed i forbindelse med sikring af forbrugerbeskyttelse og adgang til sundhedsydelser, men var heller ikke her en stor prioritet. **Fraværet af sundhed er dog iøjnefaldende på bagkant af en omfattende global pandemi og efter flere års forsøg fra Kommissionens side på at skabe en europæisk sundhedsunion.**

Tredjelande

Endeligt, er det er i øjenfaldende, at **Afrika** slet ikke nævnes i den Strategiske Dagsorden for 2024-2029. Dette er til forskel fra de tidligere dagsordner der alle nævnte Afrika. I 2009-2014 var der grundet Det Arabiske Forår fokus på Libyen og Egypten. I 2014-2019 og igen i 2019-2024 understregede stats- og regeringscheferne vigtigheden i at styrke EU's rolle i nærområderne, herunder Afrika og Mellemøsten. **Regeringsledernes udadskuende blik de næste fem år er således rettet på EU's rolle i verden, særligt mellem USA og Kina, og ikke - som tidligere - mod Afrika og det globale syd.**

Den strategiske dagsorden for 2024-2029 afspejler en bredere erkendelse af, at flere emner forbindes med EU's sikkerhed og konkurrenceevne, og at der er behov for koordinerede og omfattende tiltag for at adressere disse udfordringer.

[1] Analysen tager udgangspunkt i en lækket udkast til den Strategiske Dagsorden for 2024-2029, dateret den 21. juni 2024.